

Sygnatura akt IV C 390/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 04 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział IV Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Dorota Kącka

Protokolant sekretarz sądowy Tamara Oktaba

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2014 r., w Warszawie

na rozprawie sprawy

z powództwa O. K.

przeciwko G. W. (1) i K. Z. (1)

o zachówek

1. Zasądza na rzecz O. K.:

- od G. W. (1) kwotę 43.337,56 (czterdzieści trzy tysiące trzysta trzydzieści siedem i 56/100) zł, z ustawowymi odsetkami od dnia 08 września 2009r. do dnia zapłaty,

- i od K. Z. (1) kwotę 43.337,56 (czterdzieści trzy tysiące trzysta trzydzieści siedem i 56/100) zł, z ustawowymi odsetkami od dnia 02 września 2009r. do dnia zapłaty;

2. Umarza postępowanie co do kwoty 11.108,80 (jedenaście tysięcy sto osiem i 80/100)zł;

3. Zasądza od G. W. (1) i K. Z. (1) solidarnie na rzecz O. K. kwotę 3.191,04 (trzy tysiące sto dziewięćdziesiąt jeden i 4/100)zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

4. Ustala opłatę sądową w kwocie 4.890 (cztery tysiące osiemset dziewięćdziesiąt)zł;

5. Nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego w Warszawie) solidarnie od G. W. (1) i K. Z. (1) kwotę 8.037,73 (osiem tysięcy trzydzieści siedem i 73/100)zł, tytułem kosztów sądowych;

6. W pozostałym zakresie koszty sądowe przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

Sygnatura akt IV C 390/13

UZASADNIENIE

Powód O. K. w dniu 3.06.2009 r. wniósł pozew przeciwko K. Z. (1) i G. W. (1), w którym domagał się zasądzenia od pozwanych solidarnie na swoją rzecz kwoty 75.000 zł tytułem zachowku po zmarłym ojcu A. K., z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a także o obciążenie pozwanych kosztami postępowania sądowego (k-2-3).

Postanowieniem z 29.06.2009r. zwolniono powoda od opłaty od pozwu w całości (k-18).

W odpowiedzi na pozew pozwane G. W. (1) i K. Z. (1) wniosły o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k-26).

W piśmie z dnia 2.10.2009r. powód wniósł o ustalenie, że wydziedziczenie powoda zawarte w testamencie własnoręcznym sporządzonym przez A. K. w dniu 19.10.2005r. jest bezskuteczne i zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwoty 75.000 zł tytułem zachowku wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych (k-42).

Prawomocnym wyrokiem wstępnym z dnia 20.01.2011r. orzeczono, że roszczenie powoda jest zasadne. (k-156).

Pismem z dnia 14.01.2013r. powód zmodyfikował powództwo żądając zasądzenia od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwoty 97.783,92 zł tytułem zachowku wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz wniósł o zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych. (k-428)

Na rozprawie w dniu 28.10.2014r. powód po raz kolejny zmodyfikował powództwo i żądał zasądzenia solidarnie kwoty 86.675,12 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów wynagrodzenia dla pełnomocnika z urzędu (k-626).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawca A. K. ze związku małżeńskiego zawartego z J. K. miał dwie córki: K. Z. (1) i G. W. (1), a także syna z nieformalnego związku - (...). Testamentem własnoręcznym sporządzonym w dniu 19.10.2005r. spadkodawca A. K. w dniu 19.10.2005r. powołał do spadku swoje córki K. Z. (1) i G. W. (1), każdą po 1/2, jednocześnie wydziedziczył swojego syna O. K..

(dowód: testament k-30)

Prawomocnym postanowieniem z dnia 7.03.2008r. Sąd Rejonowy w Pruszkowie stwierdził, że spadek po A. K. na podstawie testamentu własnoręcznego nabyły po 1/2 części jego córki – K. Z. i G. W. (sygn. akt I Ns 1359/07).

(dowód: postanowienie z 7.03.2008r. k-8)

Powód jest synem spadkodawcy z nieformalnego związku z B. P.. Jest osobą niepełnosprawną, całkowicie niezdolną do pracy zarobkowej, zaliczoną do I grupy inwalidzkiej. Wymaga stałej opieki lekarskiej oraz pomocy drugiej osoby.

(dowód: orzeczenie Komisji Lekarskiej ds. inwalidztwa i zatrudnienia k-10)

O. K. cierpi na wiele schorzeń, w tym na padaczkę, ma niedowład kończyn górnych, nadciśnienie tętnicze, znaczną otyłość z zespołem przeciążeniowym, dyskopatię kręgosłupa. Obecnie utrzymuje się z renty rodzinnej.

(dowód: zaświadczenie lekarskie k-48)

Powód o śmierci swego ojca, dowiedział się dopiero w związku z otrzymaniem zawiadomienia o toczącym się na wniosek pozwanych postępowaniu o stwierdzeniu nabycia spadku po A. K..

Nigdy nie otrzymał żadnej darowizny od ojca.

(dowód: pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego W.-M. k-102)

W skład spadku po zmarłym A. K. wchodził:

- udział w wysokości ¼ w lokalu mieszkalnym nr (...) położonym w W. przy ul. (...) – nabyty na mocy spadkobrania po ojcu L. K.. Wartość tej nieruchomości została oszacowana przez biegłego na kwotę 300.796 zł.

(dowód: opinia biegłego k-556)

- nieruchomość położona w O. przy ul. (...) w gminie M. nabyta przez J. K. już po zawarciu małżeństwa z A. K., tj. w lipcu 1984r., małżeństwo zawarto w 1968 r. (k-237) której wartość wynosi 872.300 zł

(dowód: opinia biegłego k-477-481)

- połowa środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku bankowym prowadzonym przez Bank (...) S.A. 6.669,24 zł,

(dowód: pismo banku z 29.11.2010r. k-140)

- majątek ruchomy, na który składały się sprzęt wędkarski, kolekcja breloczków oraz zbiór znaczków pocztowych o wartości 730 zł.

(dowód: pismo banku z 29.11.2010r. k-140, opinia biegłego k-219-223)

Do długów spadkowych należą koszty nagrobka w kwocie 6.800 (dowód: k-73). Koszty pogrzebu natomiast zostały zrefundowane przez ZUS.

Powyższy **stan faktyczny Sąd ustalił** na podstawie wyżej wymienionych dokumentów oraz zeznań świadków i stron.

Sąd dał wiarę wszystkim powyższy dokumentom, w tym także tym złożonym w kopiach z uwagi na fakt, iż były jasne, kompletne i wzajemnie się potwierdzały, wobec czego Sąd także nie znalazł powodu, aby podważać wynikające z nich fakty.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków B. P., W. W., O. K., G. W. (1), gdyż są ze sobą spójne. Również zeznania stron są wiarygodnym źródłem informacji w zakresie, którym są zgodne z innymi dowodami.

Istotnymi elementami dowodowymi tego postępowania były sporządzone ściśle na potrzeby niniejszego postępowania opinie biegłych sądowych z zakresu szacowania wartości nieruchomości i ruchomości, bowiem dały podstawę do obliczenia wysokości przysługującego powodowi zachowku.

Sąd oparł się na ostatniej opinii wydanej przez biegłą U. W., w której oszacowała wartość lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w W. według stanu na dzień 28.10.2005r. i cen na datę sporządzenia opinii kwiecień 2014 r., na kwotę 300.796 zł (k-555-577), opinii biegłej B. D., w której zaktualizowała ceny nieruchomości na kwotę 872.300 zł(k-481).

Sąd oparł się na opinii wydanej przez J. B. w dniu 16.01.2012r. (k-219-223) w zakresie oszacowania sprzętu wędkarskiego i breloków co daje łącznie kwotę 220 zł (30 zł breloki + 190 zł sprzęt wędkarski). W zakresie zaś znaczków została wydana nowa opinia w której oszacował wartość znaczków na kwotę 510 zł (k-539-540).

Opinie te zostały sporządzone w sposób rzetelny, są spójne i zupełne.

Sąd oddalił wniosek dowodowy pełn. pozwanych zgłoszony na rozprawie w dniu 12.09.2013r. o dopuszczenie dowodu z kolejnej opinii biegłego ds. szacowania nieruchomości jako zbędny, ponieważ zwrócił się do biegłych o aktualizację opinii.

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 991 § 1 k.c. zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni – dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach – połowa wartości tego udziału (zachówek).

Przy obliczaniu wysokości zachowku należy ustalić czystą wartość spadku. Wartość ta to różnica między wysokością aktywów wchodzących w skład spadku a wysokością długów spadkowych. Punktem odniesienia przy ustalaniu stanu czynnego spadku dla potrzeb obliczenia wysokości należnego zachowku może być jedynie chwila otwarcia spadku będąca chwilą śmierci spadkodawcy. Obliczenie zachowku następuje na podstawie wartości spadku ustalonej według cen z daty orzekania o roszczeniach z tego tytułu. Zasada ta zapewnia uprawnionemu utrzymanie realnej wartości zachowku.

W niniejszej sprawie powód należy do kręgu osób uprawnionych do zachowku, ponieważ jest jednym z trzech zstępnym spadkodawcy, nie zachodzi również żadna z przesłanek pozbawiających powoda prawa do zachowku. Poza tym jest osobą trwale niezdolną do pracy. W związku z powyższym przysługuje mu prawo do zachowku w wysokości $\frac{2}{3}$ wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym. Oprócz powoda, do kręgu spadkobierców ustawowych po A. K. należały jego córki K. Z. (1), G. W. (1) oraz żona J. K., każda w $\frac{1}{4}$ części. Wielkość udziału w spadku, który by przypadł powodowi w drodze dziedziczenia ustawowego po A. K. wynosi $\frac{1}{4}$. Tym samym powodowi przysługuje prawo do zachowku w wysokości $\frac{1}{4} \times \frac{2}{3} = \frac{1}{6}$ wartości spadku.

Celem określenia zachowku Sąd bierze się pod uwagę stan czynny spadku, czyli wartość spadku bez długów spadkowych. W sprawie majątek spadkowy tworzył:

- udział $\frac{1}{4}$ w lokalu mieszkalnym położonym przy ul. (...) którego wartość wyniosła 75.199 zł,
- udział $\frac{1}{2}$ w nieruchomości położonej w O. – 497.961 zł,
- ruchomości w wysokości 730 zł;
- oszczędności spadkodawcy w kwocie 6.669,24 zł. Substrat spadku stanowiła więc kwota określona jako wartość rynkowa udziałów w nieruchomościach powiększona o oszczędności znajdujące się na rachunku spadkodawcy, a także wartość ruchomości, co łącznie stanowi kwotę 580.559,24zł. Nie jest to czysta wartość spadku, bo od powyższej kwoty należało odjąć długi spadkowe. Długiem spadkowym była kwota wydatkowana na wykonanie nagrobka w kwocie 6.800 zł, pozostałe koszty pogrzebu nie zostały zaliczone do długów spadkowych, gdyż pokryte były przez ZUS. Czysta wartość spadku wynosiła 573.759,24. O. K. przysługiwał zachówek po ojcu w kwocie 95.626,54zł, wobec żądania powoda o zasądzenie zachowku w wysokości 86.675,12zł – zasądzono żądaną kwotę.

Co do udziału w nieruchomości położonej w O. przy ul. (...), należy stwierdzić, iż wbrew temu co twierdzi strona pozwana, udział ten wchodzi do majątku po A. K.. Zgodnie z treścią art. 32 § 1 zw. z art. 31 k.r.o w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia powyższej umowy sprzedaży z 1984r. przedmioty majątkowe nabyte w czasie trwania wspólności ustawowej przez oboje małżonków lub przez jednego z nich są z mocy ustawy objęte wspólnością majątkową małżonków. Nieruchomość ta została nabyta przez J. K. w 1984 r, a więc w czasie trwania małżeństwa i wspólności ustawowej z A. K.. Małżonkowie nie zawierali zaś umów małżeńskich majątkowych. Tym samym na mocy powołanych przepisów nieruchomość ta weszła do majątku wspólnego małżonków, zaś w chwili śmierci A. K. w dniu 28.10.2005r. stanowiła przedmiot jego współwłasności, a zatem stanowi składnik majątku spadkowego.

W zakresie żądania odsetek, Sąd zastosował ogólne reguły wyrażone w art. 455 k.c. i uznał, że w sprawie należą odsetki od momentu wezwania dłużnika do zapłaty zachowku. Ponieważ powód nie wykazał, że przed wniesieniem pozwu skierował do pozwanych wezwania do zapłaty. Takim wezwaniem jest w niniejszej sytuacji sam pozew. Odpis pozwu został doręczony G. W. (1) w dniu 7.09.2009r. (k- 57), zaś K. Z. (1) z dniem 1.09.2009 r. (k- 56). Roszczenie jest więc

wymagalne od dnia następnego tj. w przypadku G. W. od dnia 8.09.2009r. a w przypadku K. Z. do dnia 2 .09.2009r., Dlatego od tych dat zasądzone zostały odsetki.

Sąd umorzył postępowanie w zakresie kwoty 11.108,80 zł, gdyż w tym zakresie powództwo było bezprzedmiotowe w oparciu o treść art. 355 § 1 k.p.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. Powód wygrał spór w 88,64 % , dlatego Sąd ustalił wynagrodzenia dla adwokata w tym procencie uwzględniając § 6 pkt 6 i § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1348 z późn. zmian. - 3600 zł x 88,64 % co daje 3.191,04 zł.

Sąd nakazał pobrać od pozwanych solidarnie na rzecz Skarbu Państwa kwotę 8.037,73 zł tytułem kosztów sądowych. W skład tych kosztów wchodzi koszty opinii biegłych w kwotach 1.770,33 zł (k-175), 465 zł (k-240), 136,41 zł (k-441), 550,52 zł (k-578), 120 zł (k-579) pomniejszone o zaliczkę uiszczoną przez pozwane w kwocie 1.000 zł co daje 4.306 zł powiększone o opłatę sądową 4.890 zł x 88,64 % pomniejszone o zaliczkę 1.000 łącznie 8.037,43 zł.

W tych okolicznościach obciążenie wyłącznie pozwanej kosztami postępowania jest nieuzasadnione. Jednocześnie na zasadzie art. 102 k.p.c. w oparciu o względy słuszności nie obciążył w pozostałej części tymi kosztami stron, tylko Skarb Państwa.

Mając powyższe na względzie, Sąd orzekł jak w sentencji.